

Emilia Bogacka

*Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
e-mail: ebogacka@amu.edu.pl*

Czynniki kradzieży rzeczy cudzej w świetle teorii działań rutynowych. Przykład województwa wielkopolskiego

Zarys treści: Kradzież rzeczy cudzej jest najczęściej stwierdzaną kategorią czynu przestępczego. W literaturze zagadnienie czynników tego przestępstwa wyjaśniane jest za pomocą teorii działań rutynowych, zgodnie z którą do przestępstwa dochodzi, gdy w tym samym czasie i przestrzeni zbiegają się trzy elementy: potencjalny przestępca, odpowiedni cel oraz brak osoby mogącej zapobiec przestępstwu. W niniejszej pracy przedstawiono dotychczasowe badania zróżnicowania przestrzennego przestępczości aplikujące tę teorię, wykorzystywane w nich metody analizy oraz zmienne. Na tej podstawie omówiono czynniki kradzieży rzeczy cudzej w świetle teorii działań rutynowych na przykładzie województwa wielkopolskiego. W wyniku wykorzystania analizy regresji metodą eliminacji wstecznej uzyskano jedną statystycznie istotną zmienną – liczbę mieszkań/100 km², odpowiadającą jednemu elementowi teorii, a mianowicie odpowiedniemu celowi.

Słowa kluczowe: kradzież rzeczy cudzej, przestępczość, czynniki przestępczości, teoria działań rutynowych, województwo wielkopolskie

Wprowadzenie

Celem opracowania jest przedstawienie czynników kradzieży rzeczy cudzej w województwie wielkopolskim w świetle teorii działań rutynowych. W artykule omówiono następujące zagadnienia: 1) teorię działań rutynowych i jej wykorzystanie w badaniach przestępczości oraz 2) czynniki kradzieży rzeczy cudzej w województwie wielkopolskim w kontekście teorii działań rutynowych.

Kradzież rzeczy cudzej można zdefiniować na podstawie art. 279 kodeksu karnego jako zabór cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia, a „przez zabór należy rozumieć wyjęcie mienia spod władztwa osoby nim władającej i objęcie go we własne władanie” (Marek 2000, s. 294).

Zakres przestrzenny pracy stanowi województwo wielkopolskie w układzie powiatowym. Ze względu na dostępność danych statystycznych dotyczących licz-

by kradzieży rzeczy cudzej dokonano agregacji miast na prawach powiatów z powiatami ziemskimi, tym samym włączono: Kalisz do powiatu kaliskiego, Konin do powiatu konińskiego, Leszno do powiatu leszczyńskiego oraz Poznań do powiatu poznańskiego. Zakres czasowy pracy stanowi 2014 r.

Teoria działań rutynowych i jej wykorzystanie w badaniach przestępczości

Teoria działań rutynowych (*routine activity theory*) jest jedną z najważniejszych współczesnych teorii kryminologicznych. Została stworzona przez Lawrence'a Cohena i Marcusa Felsona w 1979 r. Początkowo była próbą wyjaśnienia wzrostu współczynników przestępczości w USA w latach 1960–1975, czyli w okresie, dla którego charakterystyczne były duże, pozytywne zmiany społeczne i kulturowe m.in. rosnący wskaźnik skolaryzacji, spadek stopy bezrobocia, wzrost dochodów rodzin afroamerykańskich oraz spadek liczby osób żyjących w ubóstwie (Cohen, Felson 1979). Paradoks wzrostu przestępczości przy równoczesnej poprawie wskaźników społecznych pozytywnie skorelowanych ze zjawiskiem przestępczości został wyjaśniony przez autorów przy wykorzystaniu działań rutynowych, definiowanych jako „powracające i powszechne działania, które są istotne dla danego społeczeństwa traktowanego jako całość i indywidualnych potrzeb członków społeczeństwa, niezależnie od biologicznych i kulturowych źródeł tych działań” (Cohen, Felson 1979). Działania rutynowe dotyczą podstawowych potrzeb każdego człowieka, a mianowicie: pracy, schronienia, wyżywienia, potrzeb seksualnych, czasu wolnego, interakcji społecznych, nauki itd. oraz mogą występować: 1) w domu, 2) w pracy oraz 3) w miejscach innych działań poza domem (Cohen, Felson 1979).

Początek zmian w strukturze działań rutynowych w społeczeństwie amerykańskim za sprawą zmian na rynku pracy nastąpił w latach 60. XX w. To właśnie przeniesienie aktywności człowieka poza dom stworzyło nowe możliwości do popełnienia przestępstw. W ciągu dnia domy, w których znajdowały się liczne przedmioty mogące być potencjalnym celem przestępstwa, pozostawały bez dozoru¹. Zmiany w strukturze działań rutynowych mogą wpłynąć na współczynniki przestępczości: do przestępstwa dochodzi, gdy w tym samym czasie i przestrzeni zbiegają się trzy elementy: potencjalny przestępca (*likely offender*), odpowiedni cel (*suitable target*) oraz brak osoby mogącej zapobiec przestępstwu (*absence of a capable guardian against crime*) (Cohen, Felson 1979). Te elementy zostały po latach nazwane triadą sytuacyjną (*basic crime triangle* lub *problem analysis triangle*) (Clarke, Felson 1993, Felson, Clarke 1998).

¹ Praca Cohena i Felsona (1979) dotyczyła następujących przestępstw: gwałtu, kradzieży, napaści (*direct-contact predatory violations*). Zostały one zdefiniowane jako nielegalne czyny, w których „ktoś stanowczo i celowo zabiera lub uszkadza osobę lub własność tej osoby” (Cohen, Felson 1979, s. 589).

Jak podkreśla Newburn (2007), teoria została później rozwinięta przez Marcusa Felsona i do dziś jest w znaczącym stopniu powiązana z jego nazwiskiem. W swoich pracach z lat 90. XX w. rozszerzył on teorię o inne przestępstwa, m.in. narkotykowe, prostytucję, przez co stała się ona bardziej uniwersalna. Według Felsona do zajścia przestępstwa konieczne są takie elementy, jak: 1) korzystne otoczenie („kawałek” czasu i przestrzeni – *slice in time and space*), 2) brak osoby kontrolującej przestrzeń (*the absence of a place manager*) oraz 3) dodatek, gdy jest to możliwe, „kamouflażu” (*addition of some camouflage*), np. tłumy (Newburn 2007). Jest to jeden z wariantów teorii przedstawionej wcześniej.

Należy również podkreślić, że każde przestępstwo odznacza się także czynnikami jemu sprzyjającymi (*the chemistry for crime*) (Felson 1998). Zrozumienie czynników sprzyjających przestępstwu wymaga kilku kwestii: 1) ustalenia, kto oraz co musi być obecne lub nieobecne, żeby doszło do przestępstwa; 2) znalezienia odpowiedniego otoczenia (przestrzeni i czasu), żeby doszło do przestępstwa oraz 3) określenia, ile osób musi pojawić się i zniknąć z otoczenia w momencie popełnienia przestępstwa (Newburn 2007). Ryzyko przestępstwa zależne jest od czterech wymiarów, które określa się akronimem VIVA: V – *Value* (wartość), I – *Inertia* (waga, poręczność), V – *Visibility* (ekspozycja celu), A – *Access* (dostępność) (Felson, Clarke 1998). Potencjalny przestępca jest zainteresowany przedmiotem, który ma wysoką wartość, jest łatwy do przeniesienia, widoczny oraz stosunkowo łatwo dostępny.

Badania zróżnicowania przestrzennego przestępczości z aplikacją teorii działań rutynowych przeprowadzili następujący badacze: Cohen i Felson (1979), Felson i Cohen (1980), Madriz (1996), Farrell (1998), Ralston (1999), Fox i Sobol (2000), Smith i in. (2000), Sampson i in. (2002), Tseloni i in. (2004) Ceccato (2005), Spano i Nagy (2005), Andresen (2006a, b), Jackson i in. (2006), Decker i in. (2007), McCord i Ratcliffe (2007), Messner i in. (2007), Ceccato i Oberwittler (2008), Wang i Arnold (2008) Kuo i in. (2009), Stucky i Ottensmann (2009), Pollock i in. (2010) oraz Sampson i in. (2010).

Badania, w których wykorzystano teorię, przeprowadzano w różnych skalach przestrzennych:

- państwa: Anglia, Walia, USA i Holandia (Farrell 1998, Tseloni i in. 2004), Tajwan (Kuo i in. 2009), USA (Cohen, Felson 1979, Felson, Cohen 1980, Madriz 1996, Ralston 1999);
- regiony: Indianapolis (Stuck, Ottensmann 2009);
- obszary wiejskie: Alabama (Spano, Nagy 2005);
- miasta: Chicago (Wang, Arnold 2008), Kolonia i Tallinn (Ceccato, Oberwittler 2008), Salt Lake City (Decker i in. 2007), São Paulo (Ceccato 2005), średniej wielkości miasto w południowo-wschodnich Stanach Zjednoczonych (Smith i in. 2000), pięć największych miast Teksasu (Pollock i in. 2010), Vancouver (Andresen 2006a, b);
- mikroskala: bary w średniej wielkości przemysłowym mieście w północno-wschodnich Stanach Zjednoczonych (Fox, Sobol 2000).

W tabeli 1 przedstawiono charakterystykę wybranych prac stosujących do badania zróżnicowania przestrzennego przestępczości teorię działań rutynowych, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystanych metod analizy oraz zmiennych.

Tabela 1. Charakterystyka wybranych publikacji wykorzystujących do badania zróżnicowania przestrzennego przestępczości teorię działań rutynowych

Autor (rok)	Zakres przestrzenny	Zakres czasowy	Rodzaj przestępstwa	Metoda analizy	Zmienne
Andresen (2006)	Vancouver	1996	kradzież samochodu, kradzież z włamaniem, przemoc	analiza regresji	gęstość zaludnienia – liczba mieszkańców + przeciętny dochód w rodzinie + przeciętna wartość domu + stopa bezrobocia + % osób w wieku 15–29 +
Ceccato, Oberwittler (2008)	Kolonia Tallinn	Kolonia 05.1999– 04.2000, Tallinn 06.2004– 05.2005	kradzież	analiza regresji	Kolonia: odległość jednostki od centrum miasta – infrastruktura komercyjna/km ² + liczba pubów restauracji i kawiarni/km ² + gęstość zaludnienia – Tallinn: odległość jednostki od centrum miasta – liczba pubów i restauracji/km ² + liczba przystanków autobusowych kolejowych i tramwajowych/km ² + liczba pracujących w ciągu dnia/km ² + gęstość zaludnienia –
Pollock i in. (2010)	35 największych miast w Teksasie	1990– 2004	włamanie osoby młodocianej	hierarchiczny model liniowy wariacji	1) potencjalny przestępca: liczba mężczyzn w wieku 15–18 + liczba kobiet w wieku 15–18 + liczba mężczyzn w wieku 19–24 + liczba kobiet w wieku 19–24 + 2) odpowiedni cel: poziom ubóstwa – (+) stopa bezrobocia – 3) brak osoby mogącej zapobiec przestępstwu: stopa bezrobocia – (+) liczba gospodarstw prowadzonych przez kobiety + (–) gęstość zaludnienia – ludność o innym kolorze skóry niż biały +
Smith i in. (2000)	średniej wielkości miasta SE USA	1993	kradzież	regresja (OLS)	liczba moteli i hoteli + liczba sklepów + liczba parkingów + liczba domów wielorodzinnych + liczba barów, restauracji i stacji paliwowych + liczba miejsc komercyjnych +

+ oczekiwany pozytywny związek z przestępczością, – oczekiwany negatywny związek z przestępczością, (+) – pozytywny związek z przestępczością uzyskany w wyniku analizy, mimo założeń negatywnego związku z przestępczością, (–) negatywny związek z przestępczością uzyskany w wyniku analizy, mimo założeń pozytywnego związku z przestępczością.

Źródło: Bogacka (2012).

Badania oparte na teorii działań rutynowych zawierają wyraźny, jednak bezpośrednio zaznaczony tylko w pracy Pollocka i in. (2010), podział zmiennych niezależnych. Odpowiada on trzem kluczowym składowym teorii, są to:

- potencjalny przestępca – procent osób młodych (zarówno kobiet, jak i mężczyzn) w danej populacji;
- odpowiedni cel – np. liczba ludności, przeciętny dochód w rodzinie, liczba mieszkań i domów, przeciętna wartość domu, liczba pubów, restauracji, kawiarni, stacji paliwowych, liczba przystanków komunikacji miejskiej/km², liczba miejsc komercyjnych;
- brak osoby mogącej zapobiec przestępstwu – np. gęstość zaludnienia, stopa bezrobocia, liczba gospodarstw domowych prowadzonych przez kobiety.

Czynniki kradzieży rzeczy cudzej w województwie wielkopolskim w kontekście teorii działań rutynowych

W celu weryfikacji teorii działań rutynowych oraz wyróżnienia czynników² kradzieży rzeczy cudzej w województwie wielkopolskim posłużono się analizą regresji metodą eliminacji wstecznej³. Potencjalne czynniki kradzieży rzeczy cudzej przedstawiono za pomocą zmiennych niezależnych i włączono do modelu regresji. Wybór zmiennych niezależnych został dokonany na podstawie przeglądu zmiennych, które zastosowali inni badacze zajmujący się różnicowaniem przestrzennym przestępczości, był on jednak ograniczony przez dane statystyczne dostępne w Banku Danych Lokalnych GUS, przede wszystkim ze względu na zakres przestrzenny danych. Ostatecznie dokonano wyboru następujących zmiennych niezależnych:

- potencjalny przestępca – procent kobiet w wieku 15–24 lata (zmienna oznaczona symbolem PP₁), procent mężczyzn w wieku 15–24 lata (PP₂);
- odpowiedni cel – liczba mieszkań/100 km² (OC₁), liczba targowisk/100 km² (OC₂), liczba moteli i hoteli/100 km² (OC₃);
- brak osoby mogącej zapobiec przestępstwu – gęstość zaludnienia (OZP₁), liczba bezrobotnych/1 000 ludności (OZP₂), współczynnik feminizacji (OZP₃).

Zmienną zależną był wskaźnik natężenia kradzieży rzeczy cudzej, czyli liczba kradzieży rzeczy cudzej/10 000 ludności, oznaczona symbolem TDR.

Wartości zmiennych w województwie wielkopolskim w układzie powiatowym przedstawiono w tabeli 2, z kolei podstawowe statystyki zmiennych zastosowanych w modelu analizy regresji w tabeli 3.

Procedura miała siedem kroków, w których konsekwencji kolejno wyeliminowane zostały następujące zmienne niezależne: PP₁, OC₃, OC₂, PP₂, OZP₃ i OZP₂.

Ostatecznie równanie regresji przyjęło następującą postać:

² Za czynnik przyjęto „taki warunek sprzyjający, który ma istotny wpływ na dany obiekt i jest opisany za pomocą cech o określonych natężeniach” (Rogacki 1988, s. 10).

³ Metodologia podstaw analizy regresji jest zawarta w publikacjach m.in. Paryska (1976), Rogackiego (1976, 1988), Nowosielskiej (1977), Ratajczaka (1980) oraz w pracy pod red. Chojnickiego (1980).

$$\text{TDR} = 20,77 + 0,01 \text{OC}_1 - 0,41 \text{OZP}_1.$$

Współczynnik determinacji R^2 wyniósł 0,79, co oznacza, że model ten wyjaśnił 79% zmian zmiennej zależnej. Skorygowany współczynnik determinacji R^2 , czyli uwzględniający liczbę zmiennych niezależnych w modelu, wyniósł z kolei 0,78.

Istotne okazały się dwie zmienne niezależne: OC_1 , czyli liczba mieszkań/100 km^2 , dotycząca odpowiedniego celu, oraz OZP_1 , czyli gęstość zaludnienia, dotycząca braku osoby mogącej zapobiec przestępstwu. Istotność statystyczną parametrów funkcji regresji założono na poziomie $p \leq 0,05$, a istotna zmienna

Tabela 2. Wartości zmiennych w województwie wielkopolskim w układzie powiatowym w 2014 r.

Powiat	TDR	PP ₁	PP ₂	OC ₁	OC ₂	OC ₃	OZP ₁	OZP ₂	OZP ₃
chodzieski	21,63	11,98	13,30	2114,45	0,58	1,17	69,52	53,84	103,28
czarnkowsko-trzcianecki	13,63	12,61	13,51	1482,56	0,44	0,22	48,75	43,61	101,85
gnieźnieński	27,09	11,84	12,73	3800,32	0,72	1,12	115,60	42,54	103,98
gostyński	10,50	13,00	14,03	2605,06	1,36	0,25	94,07	44,05	101,86
grodziski	21,67	13,97	14,28	2190,03	0,47	0,62	79,78	34,07	100,65
jarociński	24,80	12,28	13,34	3541,74	1,02	0,85	122,27	39,89	104,70
kaliski	41,25	11,35	12,68	5327,50	0,90	1,22	151,49	29,03	109,79
kępiński	23,01	12,88	13,23	2735,36	0,16	0,33	92,91	17,21	101,57
kolski	22,06	12,43	13,83	2838,58	0,79	0,30	87,88	55,66	103,52
koniński	32,01	12,92	14,01	3890,36	1,02	0,36	123,81	59,47	104,70
kościański	14,93	12,39	13,86	3301,39	0,69	0,55	109,45	23,84	103,73
krotoszyński	17,33	12,64	14,00	3198,88	0,98	0,70	109,12	36,41	103,42
leszczyński	28,79	11,49	12,88	4569,09	0,72	1,55	142,05	29,58	105,00
międzychodzki	30,44	12,62	13,42	1646,88	0,54	0,27	50,44	26,72	101,82
nowotomyski	24,55	12,17	13,40	2242,60	0,59	0,79	73,51	18,62	103,81
obornicki	27,50	11,82	13,07	2585,65	1,13	0,42	83,38	33,10	101,49
ostrowski	36,62	12,08	13,21	4326,90	1,12	0,78	139,14	31,98	104,46
ostrzeszowski	25,27	13,10	14,15	2116,04	0,78	0,39	71,68	37,83	101,74
pilski	34,61	12,14	13,34	3555,44	0,55	0,63	108,71	38,89	104,19
pleszewski	24,49	12,26	14,04	2537,45	0,98	0,42	88,75	37,12	101,50
poznański	90,54	9,54	10,86	16895,98	1,57	4,02	418,40	17,64	110,83
rawicki	13,23	12,23	13,22	3363,72	0,90	0,36	109,15	37,67	102,22
śłupecki	11,22	12,73	13,97	2162,05	0,72	0,12	71,24	57,02	101,17
szamotulski	24,91	11,51	12,70	2508,85	0,45	0,45	80,36	28,41	104,02
średzki	9,45	12,27	13,23	2783,97	0,64	0,80	91,60	50,35	103,20
śremski	28,62	12,33	13,47	3247,74	0,35	0,70	105,91	25,99	103,23
turecki	28,90	12,78	13,97	2789,88	0,97	0,32	90,89	39,26	104,36
wągrowiecki	32,05	12,61	13,80	2046,73	0,58	0,19	67,20	53,82	101,35
wolsztyński	24,57	12,88	14,30	2287,21	0,29	0,88	83,79	21,64	102,25
wrzesiński	19,52	12,05	12,82	3476,28	1,14	1,14	109,13	50,51	104,39
złotowski	24,86	12,99	14,05	1290,18	0,24	0,12	42,17	56,22	101,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu i GUS.

Tabela 3. Podstawowe statystyki zmiennych zastosowanych w modelu analizy regresji (N=31)

Zmienne		Średnia	Maks.	Min.	Odchylenie standardowe
Zależna	TDR	26,13	90,54	9,45	14,22
Niezależne	PP ₁	12,32	13,97	9,54	0,75
	PP ₂	13,44	14,30	10,86	0,68
	OC ₁	3337,38	16895,98	1290,18	2675,42
	OC ₂	0,75	1,57	0,16	0,33
	OC ₃	0,71	4,02	0,12	0,71
	OZP ₁	104,26	418,40	42,17	64,07
	OZP ₂	37,81	59,47	17,21	12,46
	OZP ₃	103,40	110,83	100,65	2,24

Źródło: obliczenia własne.

Tabela 4. Podstawowe statystyki modelu regresji

Zmienna niezależna	Współczynnik ^β	Błąd standardowy ^β	Statystyka t	Poziom istotności
Wyraz wolny	20,774	4,872	4,264	0
OC₁↑	0,014	0,004	3,305	0,003
OZP ₁ ↓	-0,405	0,18	-2,248	0,033

↑ – oczekiwany pozytywny związek z przestępczością, ↓ – oczekiwany negatywny związek z przestępczością.

Źródło: obliczenia własne.

niezależna została zaznaczona pogrubieniem w tabeli 4. Istotna statystycznie okazała się zmienna OC₁. Zmienna ta zgodnie z założeniami teorii działań rutynowych powinna mieć pozytywny związek z przestępczością, co potwierdziła analiza regresji.

Podsumowanie

W pracy przedstawiono czynniki kradzieży rzeczy cudzej w świetle teorii działań rutynowych w województwie wielkopolskim w 2014 r. Zgodnie z założeniami teorii działań rutynowych do przestępstwa dochodzi, gdy w tym samym czasie i przestrzeni spotykają się trzy elementy nazywane triadą sytuacyjną, a mianowicie potencjalny przestępca, odpowiedni cel i brak osoby mogącej zapobiec przestępstwu. Na podstawie analizy wybranych, dotychczasowych badań z wykorzystaniem teorii każdemu elementowi przyporządkowano odpowiadające jemu zmienne. Ostatecznie wybrano następujące zmienne: 1) potencjalny przestępca: procent kobiet w wieku 15–24 lata, procent mężczyzn w wieku 15–24 lata, 2) odpowiedni cel – liczba mieszkań/100 km², liczba targowisk/100 km², liczba moteli i hoteli/100 km² oraz 3) brak osoby mogącej zapobiec przestępstwu – gęstość zaludnienia, liczba bezrobotnych/1 000 ludności, współczynnik feminizacji.

Wprowadzono je jako zmienne niezależne do modelu regresji, w którym zmienną zależną było natężenie kradzieży rzeczy cudzej.

W wyniku zastosowania analizy regresji metodą eliminacji wstecznej uzyskano równanie z dwiema zmiennymi: liczbą mieszkań/100 km² oraz gęstością ludności. Istotna statystycznie okazała się jedna zmienna, a mianowicie liczba mieszkań/100 km². Zgodnie z założeniami teorii miała ona pozytywny związek z przestępczością.

Można to wyjaśnić tym, że przeniesienie aktywności człowieka poza miejsce zamieszkania stworzyło nowe możliwości popełnienia przestępstwa. Stało się tak, ponieważ w ciągu dnia domy, w których znajdowały się liczne przedmioty mogące być potencjalnym celem kradzieży, pozostawały bez dozoru.

Literatura

- Andresen M.A. 2006a. A spatial analysis of crime in Vancouver, British Columbia: a synthesis of social disorganization and routine activity theory. *The Canadian Geographer*, 50, 4: 487–502.
- Andresen M. 2006b. Crime measures and the spatial analysis of criminal activity. *British Journal of Criminology*, 46: 258–285.
- Bogacka E. 2012. Struktura przestrzenna i czynniki przestępczości na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Ceccato V. 2005. Homicide in Sao Pãulo, Brazil: assessing spatial-temporal and weather variations. *Journal of Environmental Psychology*, 25: 307–321.
- Ceccato V., Oberwittler D. 2008. Comparing spatial patterns of robbery: evidence from a Western and an Eastern European city. *Cities*, 25: 185–196.
- Chojnicki Z. (red.) 1980. Analiza regresji w geografii. Seria Geografia, Oddział PAN w Poznaniu, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, Poznań.
- Clarke R.V., Felson M. 1993. Routine activity and rational choice. *Advances in criminological theory*, vol. 5, Transaction Publishers, New Jersey.
- Cohen L., Felson M. 1979. Social change and crime trends: a routine activity approach. *American Sociological Review*, 44: 588–608.
- Decker S.H., Varano S.P., Greene J.R. 2007. Routine crime in exceptional times: the impact of 2002 Winter Olympics on citizen demand for police services. *Journal of Criminal Justice*, 35: 89–101.
- Farrell G. 1998. Routine activities and drug trafficking: the case of the Netherlands. *International Journal of Drug Policy*, 9: 21–32.
- Felson M. 1998. *Crime and everyday life*. Second Ed. Thousand Oaks, CA, Pine Forge Press.
- Felson M., Clarke R.V. 1998. Opportunity makes the thief. *Practical theory for crime prevention*, Police Research Series Paper, 98. Policing and Reducing Crime Unit Publication, London.
- Felson M., Cohen L. 1980. Human ecology and crime: a routine activity approach. *Human Ecology*, 8, 4: 389–406.
- Fox J.G., Sobol J.J. 2000. Drinking patterns, social interaction, and barroom behavior: a routine activities approach. *Deviant Behavior*, 21, 5: 429–450.
- Jackson A., Gilliland K., Veneziano L. 2006. Routine activity theory and sexual deviance among male college students. *Journal of Family Violence*, 21: 449–460.
- Kuo S.-Y., Cuvelier S.J., Chang K.-M. 2009. Explaining criminal victimization in Taiwan: a lifestyle approach. *Journal of Criminal Justice*, 37: 461–471.
- Madriz E. 1996. The perception of risk in the workplace: a test of routine activity theory. *Journal of Criminal Justice*, 24, 5: 407–418.
- Marek A. 2000. Prawo karne w pytaniach i odpowiedziach. Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, Toruń.

- McCord E.S., Ratcliffe J.H. 2007. A micro-spatial analysis of the demographic and criminogenic environment of drug markets in Philadelphia. *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 40, 1: 43–63.
- Messner S.F., Lu Z., Zhang L., Liu J. 2007. Risks of criminal victimization in contemporary urban China: an application of lifestyle/routine activities theory. *Justice Quarterly*, 24, 3: 496–522.
- Nowosielska E. 1977. Metodologiczne problemy stosowania modeli regresji w badaniach geograficznych. *Przegląd Geograficzny*, 1: 3–25.
- Parysek J.J. 1976. Struktura przestrzenna przemysłu regionu i jej przemiany. Seria Geografia, Oddział PAN w Poznaniu, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, Poznań.
- Pollock W., Joo H.-J., Lawton B. 2010. Juvenile arrest rates for burglary: a routine activities approach. *Journal of Criminal Justice*, 38: 572–579.
- Ralston R.W. 1999. Economy and race: interactive determinants of property crime in the United States, 1958–1995. *American Journal of Economics and Sociology*, 58, 3: 405–434.
- Ratajczak W. 1980. Analiza i modele wpływu czynników społeczno-gospodarczych na kształtowanie się sieci transportowej. Seria Geografia, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, Poznań.
- Rogacki H. 1976. Uprzemysłowienie jako czynnik urbanizacji: na przykładzie regionu poznańskiego. Seria Geografia, Oddział PAN w Poznaniu, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
- Rogacki H. 1988. Czynniki koncentracji przemysłu w Polsce. Seria Geografia, 41, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań.
- Sampson R., Eck J.E., Dunham J. 2010. Super controllers and crime prevention: a routine activity explanation of crime prevention success and failure. *Security Journal*, 23, 1: 37–51.
- Sampson R.J., Morenoff J.D., Gannon-Rowley T. 2002. Assessing 'neighborhood effects': social processes and new direction in research. *Annual Review of Sociology*, 28: 443–478.
- Smith W.R., Frazee S.G., Davison E.L. 2000. Furthering the integration of routine activity and social disorganization theories: small units of analysis and the study of street robbery as a diffusion process. *Criminology*, 38, 2: 489–523.
- Spano R., Nagy S. 2005. Social guardianship and social isolation: an application and extension of lifestyle/routine activities theory to rural adolescents. *Rural Sociology*, 70, 3: 414–437.
- Stucky T.D., Ottensmann J.R. 2009. Land use and violent crime. *Criminology*, 47, 4: 1223–1264.
- Tseloni A., Witterbrood K., Farrell G., Pease K. 2004. Burglary victimization in England and Wales. The United States and The Netherlands: a cross-national comparative test of routine activities and lifestyle theories. *British Journal of Criminology*, 44: 66–91.
- Wang F., Arnold M.T. 2008. Localized income inequality, concentrated disadvantage and homicide. *Applied Geography*, 28: 259–270.

The factors of theft in the light of routine activity theory. The example of the Wielkopolska region

Abstract: Theft is the most frequent category of crime. The factors of this crime in the literature is explained by the routine activity theory, according to which an offense occurs when at the same time and space three elements meet: likely offender, suitable target and absence of a capable guardian against crime. The paper presents current studies on the spatial distribution of crime that applies the theory, used methods of analysis and variables. On that basis factors of theft in the light of routine activity theory on the example of Wielkopolska region were presented. As a result of the use of regression analysis one statistically significant variable was achieved, the number of flats per 100 km².

Key words: theft, crime, crime factors, the routine activity theory, Wielkopolska region